

แนวทางการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาอาชีพ
ของกรมพัฒนาฝีมือแรงงาน พ.ศ.2546 – 2550

โดย

นายเรวัต คำนวนสิน

ขอประเมินเพื่อแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่ง
ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านพัฒนาฝีมือแรงงาน
(นักวิชาการแรงงาน 9 ชช.)
ตำแหน่งเลขที่ 5

กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน กระทรวงแรงงาน

3 12 05.6
T7694
2546
9.2

สมุดคู่มือกระทรวงแรงงาน

09094

แนวทางการดำเนินการ

บทคัดย่อ

หัวข้อ	แนวทางการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาอาชีพของกรมพัฒนาฝีมือแรงงาน พ.ศ. 2546 - 2550
ผู้ศึกษา	นายเรวัต จำนวนสิน นักวิชาการฝึกอาชีพ 8 ว
หน่วยงาน	สำนักพัฒนาผู้ฝึกและเทคโนโลยีการฝึก กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน
ปีที่ศึกษา	2546

การศึกษา เรื่อง “แนวทางการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาอาชีพของกรมพัฒนาฝีมือแรงงาน พ.ศ. 2546 - 2550” เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาปรับปรุงหลักสูตรการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาอาชีพของกรมพัฒนาฝีมือแรงงาน ให้มีความเหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงของสภาพทางสังคม เศรษฐกิจ และเทคโนโลยีในปัจจุบันและอนาคต รวมทั้งเพื่อสร้างความเข้าใจให้ผู้ปฏิบัติงานของกรมพัฒนาฝีมือแรงงาน ได้รับรู้แนวทางการจัดทำหลักสูตรการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาอาชีพ ที่จะต้องเปลี่ยนแปลงไปในช่วง 5 ปีข้างหน้า ระหว่าง พ.ศ. 2546 - 2550

โดยการศึกษาจากเอกสาร (Documentary Research) ซึ่งค้นคว้าจากข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) และใช้วิธีวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) โดยใช้แนวคิดการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาอาชีพทั้งในประเทศและระดับสากล วิเคราะห์หลักสูตรการฝึก อบรมเพื่อพัฒนาอาชีพของกรมพัฒนาฝีมือแรงงานที่ดำเนินการอยู่ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน และแนวทางการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาอาชีพที่มีความเหมาะสมกับกรมพัฒนาฝีมือแรงงาน ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาอาชีพของกรมพัฒนาฝีมือแรงงานในช่วง 5 ปีข้างหน้า ระหว่าง พ.ศ. 2546 - 2550

ผลการศึกษาพบว่า

หลักสูตรการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาอาชีพในช่วงระยะเวลา 5 ปีข้างหน้า ระหว่าง พ.ศ. 2546 - 2550 ของกรมพัฒนาฝีมือแรงงาน ควรมีความแตกต่างจากรูปแบบที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ดังนี้

- 1. หลักสูตรการฝึกเตรียมเข้าทำงาน** ซึ่งเป็นหลักสูตรการฝึกอบรมที่เน้นการให้ความรู้และพัฒนาทักษะทางช่างทั่วไปในลักษณะทักษะเดี่ยว จะต้องมีความหลากหลาย ยืดหยุ่น ปรับได้ในตัวเอง มีการผสมผสานระหว่างความรู้ความสามารถพื้นฐานทางอาชีพที่เป็นเอกทักษะกับความรู้ความสามารถในเรื่องอื่น ๆ โดยเน้นการฝึกอบรมทักษะอาชีพเป็นหลัก มีรูปแบบของกระบวนการเรียนรู้ตลอดชีวิตในระบบเปิดที่เน้นวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง โดยให้ผู้รับการฝึกเป็นศูนย์กลางเรียนรู้ และผู้สอนหรือครูฝึกเป็นผู้ช่วยหรือผู้

จัดการกระบวนการเรียนรู้ มีการติดตามประเมินหลักสูตรเป็นประจำทุกปี รวมทั้งต้องมีระบบแนะแนวอาชีพ เพื่อให้ผู้รับการฝึกได้รับทราบข้อมูลความต้องการของตลาดแรงงานอย่างสม่ำเสมอ

2. **หลักสูตรการฝึกยกระดับฝีมือ** ซึ่งเป็นหลักสูตรการฝึกอบรบที่เน้นการให้ความรู้และพัฒนาทักษะทางช่างอย่างต่อเนื่องระหว่างทำงาน หรือพัฒนาอาชีพใหม่ให้กับประชาชนทั่วไป จะต้องได้รับการพัฒนาให้เป็นหลักสูตรเฉพาะทางต่อเนื่องจากการฝึกหลักสูตรการฝึกเตรียมเข้าทำงาน โดยเน้นที่กลุ่มกำลังคนที่ต้องการยกระดับฝีมือ เพื่อพัฒนาเข้าสู่เทคโนโลยีที่ทันสมัยมากกว่ากลุ่มกำลังคนที่ต้องการฝึกอบรบเพื่อการเปลี่ยนอาชีพ มีรูปแบบของกระบวนการเรียนรู้ตลอดชีวิตในระบบเปิดที่เน้นวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง โดยให้ผู้รับการฝึกเป็นศูนย์กลางเรียนรู้ และผู้สอนหรือครูฝึกเป็นผู้ช่วยหรือผู้จัดการกระบวนการเรียนรู้ มีการติดตามประเมินหลักสูตรเป็นประจำทุกปี รวมทั้งต้องมีระบบแนะแนวอาชีพเพื่อให้ผู้รับการฝึกได้รับทราบข้อมูลความต้องการของตลาดแรงงานอย่างสม่ำเสมอ

ข้อเสนอแนะ

1) การจัดหลักสูตรการฝึกอบรบเพื่อพัฒนาอาชีพ ไม่ว่าจะจัดด้วยวิธีการใดก็ตาม สิ่งที่ต้องเน้นเป็นการเฉพาะ ก็คือ ต้องให้ผู้รับการฝึกรู้จักเรียนรู้ด้วยตนเอง ฝึกให้คิดเป็น แก้ปัญหาเป็น สามารถแสวงหาความรู้เพิ่มเติมได้ด้วยตนเองตลอดเวลา

2) การดำเนินการฝึกอบรบตามหลักสูตร แม้จะกำหนดให้ผู้รับการฝึกเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ แต่ทว่าหัวข้อวิชาที่ต้องมีการฝึกทักษะภาคปฏิบัติ หรือหัวข้อวิชาที่ต้องมีการสาธิตยังจำเป็นต้องมีกหนดผู้รับการฝึกมาพบกับครูฝึกเป็นครั้งคราว ทั้งนี้ เนื่องจากเนื้อหาบางส่วนอาจยากเกินไปให้ผู้รับการฝึกจะทำความเข้าใจได้ด้วยตนเอง

3) ผู้สอนครูฝึกต้องพร้อมที่จะลดบทบาท และให้เสรีภาพผู้รับการฝึกในการดำเนินการกลุ่มย่อยต่าง ๆ ในการฝึกอาชีพและพัฒนาฝีมือแรงงานแนวใหม่

4) การประเมินผลหลักสูตร ควรเป็นการประเมินในเชิงการประเมินผลย่อย (Formative Evaluation) มากกว่าที่จะใช้การประเมินผลรวมยอด (Summative Evaluation) เพื่อดูเฉพาะผลลัพธ์สุดท้ายของการฝึกอบรบเพียงอย่างเดียว

คำนำ

การฝึกอบรมเพื่อพัฒนาอาชีพ จำเป็นต้องปรับตัวตามสถานการณ์โลก และสถานการณ์ประเทศที่เปลี่ยนแปลงไป ปัจจุบันโลกได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างมากไม่ว่าจะในเชิงเศรษฐกิจ สังคม การเมือง หรือวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี ซึ่งประเทศไทยต้องปรับตัวเปิดรับกระแสความเปลี่ยนแปลงใหม่ ๆ และปรับทิศทาง การพัฒนาประเทศให้สอดคล้องกับบริบทของสังคมนานาชาติที่เปลี่ยนไป โลกในอนาคตเป็นโลกของความ หลากหลาย เป็นโลกของการเชื่อมโยงความคิด เป็นโลกของปัญญา

เพราะฉะนั้น การฝึกอบรมเพื่อพัฒนาอาชีพให้กับกำลังคนจึงควรมีความหลากหลาย ทุกคน ไม่จำเป็นต้องแข่งขันกัน เพราะจุดประสงค์ในชีวิตของแต่ละคนต่างกัน และทุกคนก็ไม่จำเป็นต้องเก่งพร้อมกัน ดีพร้อมกัน แต่ละคนต่างมีช่วง มีขั้นตอนในชีวิตที่แตกต่างกัน ซึ่งแต่ละคนอาจค่อย ๆ ดี ค่อย ๆ เก่งขึ้น ด้วยการฝึกอบรมตามแบบของเขา ฉะนั้น ทุกคนจึงไม่จำเป็นต้องมาฝึกอบรมในสถาบันฝึกอาชีพที่เริ่มต้นและจบ ลงพร้อม ๆ กัน แต่ทุกคนควรมีโอกาสฝึกอบรมไปตามจังหวะชีวิต และขีดความสามารถ ตลอดจนเป้าหมาย ในชีวิตของตนเอง

การศึกษา เรื่อง “แนวทางการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาอาชีพของกรมพัฒนาฝีมือแรงงาน พ.ศ. 2546-2550” นี้ ได้ศึกษาถึงแนวทางการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาอาชีพของ กรมพัฒนาฝีมือแรงงานที่มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสภาพสังคม เศรษฐกิจ และ เทคโนโลยีในช่วงระยะเวลา 5 ปีข้างหน้า ระหว่าง พ.ศ. 2546 – 2550 ซึ่งหวังว่าการศึกษาค้างนี้จะช่วยชี้ นำ ทิศทางการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาอาชีพของประเทศไทย ให้เหมาะสมกับการพัฒนาฝีมือแรงงานที่มีประสิทธิภาพ ต่อไปในอนาคต

นายเรวัต คำนวนสิน

สิงหาคม 2546

สารบัญ

		หน้า
บทคัดย่อ		ก-ข
คำนำ		ค
สารบัญ		ง-จ
สารบัญแผนภูมิ		ฉ
สารบัญตาราง		ฉ
บทที่ 1	บทนำ	
	1.1 หลักการและเหตุผล	1
	1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา	3
	1.3 ขอบเขตของการศึกษา	3
	1.4 วิธีดำเนินการศึกษา	4
	1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	4
บทที่ 2	แนวคิดการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาอาชีพ	
	2.1 ความหมายของหลักสูตร	5
	2.2 ความหมายของการพัฒนาหลักสูตร	8
	2.3 รูปแบบของกระบวนการพัฒนาหลักสูตร	9
	2.4 การฝึกอบรมเพื่อพัฒนาอาชีพในระดับสากล	15
	2.5 การฝึกอบรมเพื่อพัฒนาอาชีพในประเทศไทย	21
	2.6 ปัญหาการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาอาชีพที่ยังแก้ไม่หมด	22
บทที่ 3	หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาอาชีพของกรมพัฒนาฝีมือแรงงาน	
	3.1 ประวัติความเป็นมา	26
	3.2 สถานภาพการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาอาชีพในปัจจุบัน	27
	3.3 หลักสูตรการฝึกเตรียมเข้าทำงาน	28
	3.4 หลักสูตรการฝึกยกระดับฝีมือ	36
บทที่ 4	การพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาอาชีพ ของกรมพัฒนาฝีมือแรงงาน	
	4.1 แนวคิดการปฏิรูประบบการศึกษาไทย	47
	4.2 กระบวนการเรียนรู้ใหม่ในศตวรรษที่ 21	48

	4.3 แนวคิดการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาอาชีพในศตวรรษที่ 21	49
	4.4 การพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาอาชีพ	51
บทที่ 5	สรุปและข้อเสนอแนะ	
	5.1 สรุป	62
	5.2 ข้อเสนอแนะ	63
บรรณานุกรม		67
ภาคผนวก	ตัวอย่างโครงสร้างหลักสูตรการฝึกเตรียมเข้าทำงาน	69
	ตัวอย่างโครงสร้างหลักสูตรการฝึกยกระดับฝีมือแรงงาน	77

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิ		หน้า
1.1	รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรตามแนวคิดของไทเลอร์	10
1.2	รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรตามแนวคิดของเซเลอร์ และอเล็กซานเดอร์	12
1.3	รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรตามแนวคิดของพ็อกซ์	14
1.4	ระบบทวิภาคี (Dual System) ในลักษณะเป็นนิติบุคคล ทางการศึกษา	18
4.1	รูปแบบระบบการเข้าสู่อาชีพ กลุ่มอาชีพช่างเครื่องกล	57

สารบัญตาราง

ตาราง		หน้า
3.1	โครงสร้างหลักสูตรการฝึกเตรียมเข้าทำงานในปัจจุบัน แยกตามสาขาอาชีพ	30
3.2	โครงสร้างหลักสูตรการฝึกยกระดับฝีมือในปัจจุบัน แยกตามสาขาอาชีพ	38